
Petrovics István, *A középkori Temesvár. Fejezetek a Bega-parti város 1552 előtti történetéből* (Timișoara medievală. Capitole din istoria orașului de pe Bega înainte de 1552), volum închinat memoriei lui Kubinyi András, JatePress, Szeged, 2008, 165 p.

Lucrarea domnului Petrovics István, conferențiar al departamentului de istorie medievală și premodernă din cadrul Facultății de Arte a Universității din Szeged, dorește să suplinească un gol istoriografic în ceea ce privește Banatul medieval. Este bine cunoscut faptul că, în afara paginilor scrie de către Szentklároy Jenő, apărute anterior primului război mondial în colecția coordonată de către Borovszky Samu, despre orașul medieval Timișoara, cu foarte puține excepții, nu s-a prea scris nici în istoriografia maghiară, nici în cea românească. Domnului Petrovics nu îi este străină problematica bănățeană, fiind autor al mai multor studii asupra Banatului în general și Timișoarei medievale în special.

Încercarea domniei sale, lăudabilă de altfel, nu aduce decât parțial o doză de noutate, fiecare capitol reprezentând de fapt o reluare a unor studii care i-au apărut în diverse volume colective sau reviste de specialitate din Ungaria sau România. Mai mult, nu este vorba de o preluare *ad litteram*, ci doar spicuri din respective articole, care comprimate astfel, duc spre o construcție sintetică, ceea ce în mod normal scade din valoarea materialului prezentat. Cartea este structurată pe trei părți mari: probleme metodologice, regiunea Timișului și Timișoara în evul mediu. Primele două tematici au împreună patru capitole, câte două pentru fiecare parte. În tematica de metodologie sunt evidențiate sursele și modul în care s-au raportat istoriografia maghiară și românească la Banatul medieval. Partea a doua cuprinde o radiografie a cadrului istoric a provinciei, precum și aspecte din organizarea bisericii catolice în regiune în epoca arpadiană și angevină. Cea de-a treia parte reprezintă baza lucrării, fiindu-i alocate cele mai multe pagini, grupate în 11 capitole. Problematika abordată de domnul Petrovics în această din urmă tematică, Timișoara medievală, este diversă. Autorul pornește de la topografia orașului medieval, discută instituțiile și componența etnică a locuitorilor zonei, precum și chestiuni legate situația negustorilor din oraș, dintre care mulți pot fi ușor

bănuți ca având origine slavă. De asemenea, pagini importante sunt dedicate aspectelor religioase mai puțin abordate în istoriografia maghiară precedentă și aproape deloc în cea românească. În reconstruirea realităților medievale, cum era și normal, domnul Petrovics folosește în primul rând istoriografia maghiară, deși într-o bună măsură cunoaște și ceea ce s-a scris în literatura de specialitate românească.

Anexele, în număr de cinci, cumulează o treime din spațiul total al lucrării, fiind de asemenea reluări ale unor studii apărute anterior. Spre diferență de celelalte părți ale lucrării, în anexe autorul problematizează anumite aspecte pornind de la analiza unor surse, unele editate, altele scoase la lumină de domnia sa în urma unor investigații în Arhiva Națională Maghiară sau în fonduri manuscrise rămase de la istorici ca Fekete Nagy Antal sau Pesty Frigyes. Practic se propun o serie de îndreptări asupra unor probleme deja discutate în istoriografie sau controversate din punct de vedere al interpretării materialului documentar. În final ni se oferă o listă a juzilor și juraților orașului medieval Timișoara și o alta a studenților timișoreni care au frecventat universitățile din Viena, Cracovia și Bologna.

În esență putem considera lucrarea domnului Petrovics o culegere de studii utilă care, deși nu aduce vreun element de noutate din punct de vedere interpretativ și în multe cazuri nici informațional, oferă o introducere facilă în anumite aspecte din istoria orașului medieval Timișoara. Comprimate în această formă, studiile domniei sale devin accesibile și cercetătorilor români interesați de subiect, care altfel ar fi avut un acces limitat la volumele și revistele de specialitate în care au apărut inițial. De asemenea, anumite problematici abordate în lucrare la modul general, pot constitui viitoare piste de cercetare în istoriografia românească, demers binevenit ce ar putea completa tabloul istoric complex al Banatului medieval.

Adrian Magina